

PAPER DETAILS

TITLE: KADIN SPORCULARIN YER ALDIGI GÜNLÜK GAZETE HABERLERININ SUNUM
BIÇIMINE DAIR BIR INCELEME.

AUTHORS: Bengü ARSLAN,Canan KOCA

PAGES: 1-10

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/151336>

KADIN SPORCULARIN YER ALDIĞI GÜNLÜK GAZETE HABERLERİNİN SUNUM BİÇİMİNE DAİR BİR İNCELEME

Bengü ARSLAN, Canan KOCA

Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri Bölümü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, kadın sporcuların yer aldığı haberlerde toplumsal cinsiyet vurgusunu ortaya çıkarmak ve bu haberlerin yazılı basında yer alma sıklığını tespit etmektir. Çalışmada yöntem olarak Hürriyet, Cumhuriyet ve Zaman gazetelerinin 01-31 Ağustos 2004 tarihleri arasındaki spor haberleri üzerinde içerik analizi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular, toplam spor haberlerinin %8.56'sının kadın sporcuların yer aldığı haberlerden, %79.98'inin erkek sporcuların yer aldığı haberlerden ve %11.46'sının karma spor haberlerinden oluştuğunu göstermiştir. Kadın sporcuların yer aldığı haberler üzerinden yapılan içerik analizi sonucunda, haberlerin %20'sinde toplumsal cinsiyet rollerinin (zorunlu heteroseksüellik) belirgin olduğu saptanmıştır. Başka bir deyişle, kadın sporcuların yer aldığı haberlerde anne, babaanne, eş, kız kardeş ve ev kadını gibi toplumsal cinsiyet rolleri kullanılmıştır. Haber metinlerinde kullanılan fotoğrafların %12.90'ında toplumsal cinsiyet vurgusu öne çıkarken, %24.19'unun da haber ile ilişkili olmadığı bulunmuştur. Sonuç olarak, günlük gazete sayfalarında çıkan kadın sporcuların yer aldığı haberlerin sayısı çok az olmakla beraber, bu sayı belirli spor dallarında yoğunlaşmaktadır. Bunun yanında, hem kadın sporcular ile ilgili haber metinlerinde hem de fotoğraflarda toplumsal cinsiyet vurgusunun yer aldığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Toplumsal cinsiyet, Kadın sporcu, Gazete haberi, Spor haberi

AN EXAMINATION OF REPRESENTATION OF WOMEN ATHLETES-RELATED ARTICLES IN DAILY NEWSPAPERS

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine gender dimension in women athletes-related articles and the amount of those articles in daily newspapers. Content analysis was used to

Geliş tarihi : 09.11.2006
Yayına kabul tarihi : 27.11.2006

analyze sports-related articles over a one month period (01-31 August 2004) in Hürriyet, Cumhuriyet and Zaman newspapers. The findings of this study indicated that the 8.56 percent of the total sports articles were devoted to women athletes, 79.98 percent of the total sports articles for men athletes and 11.46 percent of the total sports articles for both women and men athletes. As a result of content analysis on women athletes related articles, it was found that there is a gender statement (compulsory heterosexuality) in written texts (20%) and gender dimension in photographs of the articles (12.90%). In addition, it was found that 24.19 percent of total photographs in women athletes-related articles are not related with the theme of the articles. In conclusion, women athletes-related articles were under-represented in number of the total sports articles in daily newspapers. Besides, there is a gender dimension in both written texts and photographs in the women athletes-related articles.

Key Words: Gender, Women athlete, Sports article, Mass media.

GİRİŞ

Spor, çağımız kitle toplumlarının en göz alıcı toplumsal olgularından biridir. Yaşamın dinamik öğelerini içinde barındırması, dünya üzerindeki farklı etnik, dilsel ve dinsel kökene mensup insanların bir araya getirip kaynaştırabilme potansiyelinin yanı sıra belli kurallar çerçevesinde işleyen sosyal bir olay olması nedeniyle kitle iletişim araçlarının dikkatini spor olgusu üzerine yoğunlaştırmasına neden olmuştur (Talimciler, 2001). Medyada, özellikle günlük gazetelerde sporun yer alışı giderek artmakla birlikte, birçok gazete spor sayfalarının yanı sıra sadece spor haberlerinin yer aldığı spor ekleri de yayınlamaya başlamışlardır.

1980'li ve özellikle 1990'lı yıllarda, "kadın, spor ve medya" konulu araştırmalarda, medyanın ağırlıklı olarak erkek sporculara yer verdiği ortaya konmuştur (Bernstein, 2002). Bu çalışmaların sonucunda, kadın sporcuların medyada daha az sunulmasının arkasında yatan nedenin toplumda egemen olan toplumsal cinsiyet ideolojisi olduğu vurgulanmıştır. Toplumsal cinsiyet, kadının ve erkeğin

toplumsal ve kültürel olarak belirlenen toplumsal rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet, biyolojik farklılıklardan dolayı değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili bir kavramdır. Toplumsal cinsiyet eşitliği, fırsatların ve kaynakların ayrılması ve kullanımında, hizmetleri elde etmede bireyin cinsiyeti nedeniyle ayrımcılık olmaması/yapılmasıdır. Türkiye'de sporun toplumsal cinsiyet analizine ve kadının spordaki yerine ilişkin pek fazla veri bulunmaması bu tür çalışmaların yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Hall (1988), toplumsal cinsiyet kavramının sporun toplumsal analiziyle ilgili yapılan çalışmalarda yer alması gereken toplumsal-kültürel-tarihsel bir kavram olduğunu ileri sürmektedir. Özellikle yarışma sporları, erkeklik ve kadınlıkla ilgili çok kuvvetli mesajlar taşımakta ve spor, geleneksel olarak erkeksi cinsiyet rolü özellikleri gerektiren bir erkek etkinliği olarak görülüp, üstün sportif performans erkeklikle eşdeğer kabul edilmektedir (Theberge, 1993).

Medyada kadın sporcuların sunumu ile ilgili çok farklı boyutlarda yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir çoğunluğunda, kadın sporcuların medyada erkek sporculara oranla sayıca daha az temsil edildiği (Jefferson, 1998; Pedersen, 2002) ve temsillerin toplumsal cinsiyet içeriğine sahip olduğu (Bernstein, 2002; Bishop, 2003; Jefferson, 1998; Jones, Murell ve Jackson, 1999; Lee, 1992; Pedersen, 2002) ortaya konmuştur. Örneğin, yakın tarihli çalışmalarında Capranica ve arkadaşları (2005), 2000 Yaz Olimpiyat Oyunları döneminde yazılı medyada kadının sunumunu, Belçika, Danimarka, Fransa ve İtalya'da yayınlanan gazetelerdeki haberleri karşılaştırarak araştırmışlardır. Yaptıkları çalışmada, haberleri haber sayısı, büyüklüğü, sayfadaki yeri, kullanılan fotoğraflar ve fotoğraf büyüklüğü bakımından incelemişlerdir. Çalışmalarının sonunda, 1996 Atlanta Oyunlarına kıyasla, 2000 Olimpiyat Oyunlarında kadının medyada daha fazla yer almaya başladığı sonucunu elde etmişlerdir. Yazarlara göre bu artışın nedeni, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin spor etkinliklerine kadınların katılımını arttırmak ve başarılarını medyada yayınlamak amacıyla gerçekleştirdiği eylemlerdir. Başka bir çalışmada, 1996 Olimpiyatlarında altın madalya alan dört Amerika Birleşik Devletleri Kadın takımı ile 1998 Olimpiyatlarına katılan Amerika Birleşik Devletleri Kadın hokey takımının medyada sunumu incelenmiştir (Jones ve ark., 1999). Kadın sporcuların yer aldığı haberler, haber içeriğinin uygunluğu ve toplumsal

cinsiyet kalıp yargıları kullanımı bakımından incelenmiştir. Erkek sporlarında yer alan kadın sporcular ile ilgili haberlerde kadın ve erkek sporcuların karşılaştırıldığı ve kadın sporcuların spor performansına çok az vurgu yapıldığı, kadın sporlarında yer alan kadın sporcuların ise spor performanslarına vurgu yapılırken kadınsı kalıp yargılarının da kuvvetlendirildiği bulunmuştur.

Bir çok araştırmada, erkek sporlarının medyada sunum biçimlerinin hegemonik erkekliği yansıttığı (Daddario, 1994; Pedersen, 2002) ve kadın sporlarının da bu bağlamda daha az sunulduğu ve önemsizleştirildiği bulunmuştur (Bishop, 2003; Jefferson, 1998; Lee, 1992; Pedersen, 2002). Fakat önemli olan, medyada kadın spor haberlerinin sayısal olarak artışı değil, sunum biçimlerinin içeriğidir. Wensing ve Bruce (2003) kadın sporcuların kültürel olarak tanımlanan toplumsal cinsiyet kalıp yargılarıyla nasıl sunulduğunu beş boyutta incelemişlerdir: (a) toplumsal cinsiyeti belirginleştirmek: haberde spor olayının kadın olayı/kadın sporu olarak nitelendirilmesi (erkek sporuna göre ikinci konumda); (b) zorunlu heteroseksüellik: kadın sporcunun heteroseksüel rolü bağlamında sunulması (cinsellik sembolü, anne, eş, kız arkadaş, kız, abla); (c) uygun kadınlık vurgusu: odağın geleceksel kadınlık olması (narinlik, duygusal dengesizlik, bağımlılık, edilgenlik); (d) çocuksulaştırmak: kadın sporcunun daha küçük sıfatlarla sunulması (bebek, kız); (e) sporla ilişkili olmayan haberler:

vurgunun sporcunun atletik yeteneği ve performansından daha çok kişisel yaşamına yapılması. Kadın sporcuların yer aldığı haberlerin bu şekilde sunulması var olan ataerkil yapının ve spor kurumundaki toplumsal cinsiyet ideolojisinin yeniden üretilmesine katkıda bulunmaktadır.

Kadın sporcuların medyada sunumu, spor kurumunda toplumsal cinsiyet ideolojisinin yeniden üretilmesi süreci ile ilişki olarak yapılan feminist araştırmalar için önemli bir konu olmaktadır. Farklı feminist yaklaşımlar, kitle iletişim araçları ile toplumsal cinsiyetin inşası arasındaki ilişkiyi farklı boyutlarda ele alıyor olsa da, bu feminist yaklaşımlar tarafından kitle iletişim araçlarının ataerkil değerler sistemi altında farklı kadınlık ve erkeklik tanımlarının ve deneyimlerinin inşasında ve yeniden üretilmesinde önemli bir araç olduğu kabul edilmektedir (Koca ve Bulgu, 2005). Hall (1996) *Feminizm ve Sporcu Bedenler* adlı kitabında sporda cinsiyet farklılığının promosyonu için en etkili ve en görünür alan olarak medyayı gösterir ve medyanın bu bağlamda asıl işlevinin kadın ve erkek sporcular arasındaki farklılıkları doğallaştırması ve normalleştirmesi olduğunu ileri sürer. Örneğin, Öktem (2004) Süreyya Ayhan'ı konu alan gazetelerde yapmış olduğu söylem çözümlemesi sonucunda, basının sporcu kadını tanımlarken seçtiği ifadelerle sporcu kimlikten önce kadınlık vurgusunu ön plana çıkardığını, sporda kadın başarısını sıra dışı bir durum olarak tanımlandığını ve bu şekilde sporda

kadını ikincil konuma sokan yargıları pekiştirdiğini ortaya koymuştur.

Toplumsal cinsiyet ideolojisinin yeniden üretilmesinde önemli olarak görülen kitle iletişim araçlarında kadının sunumu ile ilgili çalışma sayısı sınırlıdır. Genel olarak, Türk medyasında kadınların yer aldığı spor haberlerinin toplumsal cinsiyet bakımından analizinin yapıldığı çalışmalar çok az olmakla birlikte, özellikle iletişim alanında yapılan bu çalışmaların birçoğunun da özel bir konu üzerinde (örneğin, Süreyya Ayhan) söylem ve içerik analizinin yapıldığı çalışmalar olduğu gözlenmiştir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, kadın sporcuların yer aldığı haberlerde toplumsal cinsiyet vurgusunu ortaya çıkarmak ve bu haberlerin yazılı basında yer alma sıklığını tespit etmektir. Bu bağlamda oluşturulan hipotezler şunlardır: 1) Kadınların yer aldığı spor haberleri nicelik olarak erkeklerin yer aldığı spor haberlerinden daha azdır 2) Kadınların yer aldığı spor haberlerinin yazılı metinlerinde toplumsal cinsiyet vurgusu vardır 3) Kadınların yer aldığı spor haberlerinin görsel metinlerinde toplumsal cinsiyet vurgusu vardır.

YÖNTEM

Örneklem: Her ne kadar çalışma, medyadaki kadın sporcuların sunumu ile ilgili de olsa, bu çalışma kapsamında, elektronik kitle iletişim araçlarında yayınlanan bu tür haberlerin analizi yöntemsel farklılıklar gerektirdiği için sadece gazetelerde yayınlanan spor haberleri ince-

lenmiştir. Bu çalışmada, kadınların yer aldığı spor haberlerine yer verme sıklığı ile tarzlarındaki farklılıklar göz önüne alınarak; Hürriyet, Zaman ve Cumhuriyet gazetelerinde yer alan haberler incelenmiştir. İnceleme 2004 yılının Ağustos ayında her üç gazetede yer alan 2103 spor haberini ve kadın sporcuların yer aldığı 180 spor haberini içermektedir. Çalışmanın Ağustos ayında yapılmasının nedeni, bu dönemde 2004 Atina Olimpiyat Oyunları nedeniyle gazetelerde yer alan haber sayısının fazla olmasıdır.

Veri Toplama Aracı: Gazete haberlerinin yazılı ve görsel metinlerinin analizi için araştırmacılar tarafından bir kodlama aracı oluşturulmuştur. Kodlama aracı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, gazete ile ilgili genel bilgilerin yanı sıra, gazetede yer alan spor dallarının toplumsal cinsiyete ve türüne göre belirlenmesine yönelik maddeler bulunmaktadır. Bu bölümde, sporcuların yer aldığı haberler, sadece kadın sporcuların yer aldığı haberler, sadece erkek sporcuların yer aldığı haberler ve kadın ve erkek sporcuların birlikte (karma) yer aldığı haberler olarak sınıflandırılmıştır. Kodlama aracının birinci bölümü, her üç gazetede yer alan toplam 2103 haber üzerinde uygulanmıştır.

İkinci bölümde, kadınların yer aldığı spor haberlerinin yazılı metinlerine yönelik maddeler -haber konusu, ilgili performans/genel performans ile ilgisi (haber konusu sporcunun atletik performansı ile mi ilişkili, kişisel hayatı ile mi?), zorunlu heteroseksüellik (cinsellik sem-

bolü, anne, kız kardeş, eş)- yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise, kadınların yer aldığı spor haberlerinin görsel metinlerine yönelik maddelere; ilgili performans/genel performans ile ilgisi (haber konusu sporcunun atletik performansı ile mi ilişkili, kişisel hayatı ile mi?) ve zorunlu heteroseksüellik (cinsellik sembolü, anne, kız kardeş, eş) yer verilmiştir. Özellikle, ikinci ve üçüncü bölümlerin hazırlanmasında Wensing ve Bruce (2003)'un sınıflandırmasından yararlanılmıştır. Kodlama aracı son haline getirilmeden önce, 19 gazete (toplam gazete sayısının % 20'si) üzerinde bir ön çalışma yapılmıştır. Kodlama aracının ikinci ve üçüncü bölümü, her üç gazetede yer alan kadın sporcuların yer aldığı toplam 180 haber üzerinde uygulanmıştır.

Verilerin Analizi: 2004 yılının Ağustos ayında araştırma kapsamına alınan gazetelerden toplam 93 gazete (31 gün x 3 gazete) incelenmiştir. Çalışma sırasında gazetelerde kadın sporcuların yer aldığı haberlerin yanı sıra diğer spor haberlerinin de tanımlayıcı istatistikleri hesaplanmıştır. Kadın sporcuların yer aldığı haberlere yazılı ve görsel olarak içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizinin kullanımı, haberi yazan ve sunanların, bir anlamda üreticilerin anlatmak istediklerinin metin içindeki özelliklerin sayılarak ya da tanımlanarak açığa çıkarılması sürecidir ve bu yöntem, popüler kültürdeki erkek si bakışın yaygınlığının ortaya konmasında kullanılmaktadır (Strinati, 1995).

BULGULAR

Araştırmada verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular, soru cümlelerine yönelik yanıtlar kapsamında sunulmuştur.

Soru cümlesi 1: Kadınların yer aldığı spor haberleri sayısal olarak, erkeklerin yer aldığı spor haberlerinden daha az mıdır?

Tablo 1’de her üç gazete ile ilgili tanımlayıcı istatistikler sunulmuştur. Toplam 3523 gazete sayfasının %10.13’ü spor sayfasıdır. Spor sayfalarında ise toplam 2103 spor haberi yer almaktadır. Tarama işleminin sonunda, 93 gazetede kadınların yer aldığı spor haberlerini içeren 180 haber belirlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular, kadınların yer aldığı spor haberlerinin spor dallarına göre farklılaşmasıyla birlikte, toplam spor haberlerinin %8.56’sının kadın sporcuların yer aldığı haberlerden, %79.98’inin erkek sporcuların yer aldığı haberlerden ve %11.46’sının kar-

ma spor haberlerinden oluştuğunu göstermiştir. Dolayısıyla, elde edilen bu bulgular, araştırmanın birinci hipotezini doğrulamaktadır. Ayrıca, kadın sporcuların yer aldığı haberlerin %56.66’sı atletizm, %13.89’u halter ve %6.6’sı tenis dalları ile ilgilidir.

Soru Cümlesi 2: Kadınların yer aldığı spor haberlerinin yazılı metinlerinde toplumsal cinsiyet vurgusu var mıdır?

Kadın sporcuların yer aldığı spor haberleri ile ilişkili yapılan içerik analizi sonucunda, kadın sporcuların yer aldığı spor haberlerinin %20’sinde belirgin olarak toplumsal cinsiyet rol (zorunlu heteroseksüellik) ile ilişkili ifadeler yer verildiği sonucu elde edilmiştir. Bu haberlerde anne, babaanne, eş ve ev kadını gibi toplumsal cinsiyet rolleri kullanılmıştır. Bu ifadelerden bazıları şunlardır:

Henüz 10 yaşında bir kadın için en ağır sporlardan birini seçerek onlarca kiloluk yükün altına giren... (Zaman, 3 Ağustos 2004)

Tablo 1. Gazetelere göre kadınların ve erkeklerin yer aldıkları spor haberleri ve diğer değişkenler ile ilgili frekanslar ve yüzdeler.

	Zaman (n=890)		Hürriyet (n=1859)		Cumhuriyet (n=774)		Toplam (n=3523)	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Toplam spor haber	689	100	914	100	500	100	2103	100
Kadınların yer aldığı spor haberi	52	7.55	90	9.85	38	7.60	180	8.56
Erkeklerin yer aldığı spor haberi	571	82.87	759	83.04	352	70.40	1682	79.98
Karma spor haber	66	9.58	65	7.11	110	22	241	11.46

Geçtiğimiz yıl antrenörü ile dünya evine giren başarılı atletimiz (*Zaman*, 4 Ağustos 2004)

Gelin görümce yarış pistlerinde oynuyor (*Zaman*, 8 Ağustos 2004)

Bayan rallici olmalarının yanında (*Zaman*, 8 Ağustos 2004)

Erkek kadar gözü pek ve cesaretliydi (*Cumhuriyet*, 18 Ağustos 2004)

Formulaya kadın eli değdi (*Cumhuriyet*, 11 Ağustos 2004)

Tatyana'nın iş kazası: Göğüsleri ortaya çıktı (*Hürriyet*, 17 Ağustos 2004)

Hedef seksatlonda altın madalya (*Hürriyet*, 21 Ağustos 2004)

Soru Cümlesi 3: Kadınların yer aldığı spor haberlerinin görsel metinlerinde toplumsal cinsiyet vurgusu var mıdır?

Haber metinlerinde kullanılan fotoğrafların %12.90'ında toplumsal cinsiyet vurgusu (zorunlu heteroseksüellik) öne çıkarken, %24.19'unun da haber ile ilişkili olmadığı bulunmuştur. Zaten az sayıdaki kadınların yer aldığı spor haberlerinde, ilgili performansa ya da genel performansa yönelik vurguların yapılması gerekirken, kadınların sporculuk yanları değil daha çok toplumsal cinsiyet rolleri ön plana çıkmaktadır. Görsel metinlere baktığımızda ise; daha çok kadın sporcuların estetik yanları, performans pozları değil de gündelik yaşamdan alınan fotoğrafları ya da müsabakalar sırasında çekilen cinsellik anlamı yüklenen fotoğraflar yer almaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, kadın sporcuların yer aldığı haberlerde toplumsal cinsiyet vurgusunu ortaya çıkarmak ve bu haberlerin yazılı basında yer alma sıklığını tespit etmektir.

Çalışmadan elde edilen bulgular, birinci hipotezimiz olan kadınların yer aldığı spor haberlerinin sayısal olarak erkeklerin yer aldığı spor haberlerinden daha az olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, bir çok araştırma sonucu ile tutarlılık göstermektedir (Bishop, 2003; Jefferson, 1998; Lee, 1992; Pedersen, 2002). Ayrıca bu çalışmada, kadınların yer aldığı spor haberleri ile erkeklerin yer aldığı spor haberleri arasında ilgili spor dalı bakımından da bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Erkeklerin yer aldığı spor haberlerinin büyük bir çoğunluğu futbol ile ilgili olmakla beraber çok daha fazla çeşitlilik gösterirken, kadınların yer aldığı spor haberleri atletizm, halter ve tenis dallarında yoğunlaşmaktadır. Özellikle, atletizm ve halter ile ilgili spor haberlerinin sayıca fazla olmasının nedeni olarak, 2004 Olimpiyatları döneminde madalya alma olasılığının en yüksek olduğu iddia edilen Süreyya Ayhan ve Elvan Abeylegesse ile Nurcan Taylan'a ilişkin haberlerin yoğun olması ileri sürülebilir. Bunun yanında, özellikle Süreyya Ayhan ile ilgili haberlerin sporcunun performansından daha çok o dönemde ortaya çıkan doping olayı ile ilgili olduğu gözlenmiştir. Öte yandan, kadınların ve erkeklerin yer aldıkları spor dallarına ilişkin farklılaşmanın yanı sıra toplumsal cinsiyete uygun-

luğa göre de bir ayrışma olmaktadır. Toplumsal cinsiyet düzeni içinde, spor da kadının ikincilleştirilmesinin bir yolu da belirli spor dallarının kadınlara kapalı olması, kadınların dışlanmasıyla birlikte bu kararları veren, yani sporu ve kadın sporunu kontrol eden kişilerin erkek olması, eril mantığa sahip olmalarıdır (Koca ve Bulgu, 2005). Bu yaklaşımın, spor medyasına yansıdığını ve bu kurumlarda da geçerli olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Bu çalışmada ayrıca, kadınların yer aldığı spor haberlerinin hem yazılı hem de görsel metinlerinde toplumsal cinsiyet vurgusunun (zorunlu heteroseksüellik) yer aldığı sonucu elde edilmiştir. Dolayısıyla, çalışmanın ikinci ve üçüncü hipotezleri de kabul edilmiştir. Bu sonuç da yapılan bir çok çalışmanın sonucu ile tutarlılık göstermektedir (Bernstein, 2002; Bishop, 2003; Jefferson, 1998; Jones ve ark., 1999; Lee, 1992; Pedersen, 2002). Toplumsal cinsiyete yer veren görsel ve yazılı metinlere günlük gazetelerde yer verilmesinin sebeplerine bakacak olursak; medyanın erkek tarafından denetimi, medya kurumlarında yeterince kadının çalışmaması, olanların da üst konuma getirilmemesi, alt pozisyonlarda ve sorumluluğun ve iktidara katılımın daha az olduğu işlerde çalışmaları olabilir (Gencel-Bek ve Binark, 2000). Bu durum, yurtdışında yapılan bir çok araştırmada da belirtilmiştir (Capranica ve Aversa, 2002; Messner, Duncan ve Cooky, 2003). Medyada kurulan kadın kimlikleri giderek artan bir biçimde

erkek egemen söylemlerce tanımlanan bir cinsellikle örtüşmektedir. Bu söylem, ana hatlarıyla kadını pasif, kolayca el konulabilir, hükmedilebilir, parçalarına ayrılıp çeşitli amaçlar için kullanılabilir cinsel haz nesnesine dönüştürmektedir. Dolayısıyla, kadınlar medyanın çeşitli alanlarında kendilerini seyrederlerken, bir yandan da onlardan talep edilen “ideal” kadının ne olduğu gösterilir ve onlara kendini benim sevdiğim gibi sev, benim sevdiğim gibi ol mesajı verilir (Saktanber, 1990). Sadece Türkiye’de değil, dünyanın hemen hemen her ülkesinde, kadınların medyada olumsuz temsili, aşağılanması, ikincilleştirilmesi bir sorun alanı olarak görülmektedir (Gencel-Bek ve Binark, 2000). Toplumsal cinsiyet vurgularının yer almasının bir sebebi de hâkim ataerkil yapıdır, medya özelinde çalışanların çoğunun erkek olmasının etkisiyle, medyada cinsiyetçi temsil artmıştır (Gencel-Bek, 2001). Koca ve Bulgu (2005)’nin belirttiği gibi, medyanın toplumsal değerleri kültürlediği gerçeğine uygun işleyen bu örneklerde, kadının spor kurumundaki başarısının onayının, toplumsal sistemin sürekliliğine katkısı boyutunda ele alındığını ve medyanın tavrını kadının spordaki başarısından öte, toplumsal sistemden yana aldığını görmekteyiz.

Çalışmadan elde edilen bulgular, kadınların yer aldıkları spor haberlerindeki toplumsal cinsiyet vurgusunun her üç gazeteye göre farklı olduğunu göstermesine rağmen, bu çalışmada araştırma probleminde gazeteler arası bir karşılaş-

tırmaya yer verilmediği için bu problem ileride çalışılabilecek bir konu olarak görünmektedir. Bu nedenle, bu çalışmanın bir sonraki aşamasında, farklı dönemlerdeki gazete haberlerinin de örnekleme dahil edilerek farklı gazetelerde kadın haberlerinin sunum biçiminin karşılaştırılmasına yönelik bir çalışma yapılabilir. Ayrıca, medya çalışanlarının ve spor yazarlarının kadınların yer aldığı spor haberlerinin sunumundaki etkileri de medyada kadının sunumundaki toplumsal cinsiyet vurgusunun nedenlerinin açığa çıkarılmasında önemli bir konu olarak görünmektedir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address)

Dr. Canan KOCA
Başkent Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Spor Bilimleri Bölümü
Bağlıca Kampusu Eskişehir yolu 20. km
06810 Etimesgut / ANKARA
e-posta: canank@baskent.edu.tr

KAYNAKLAR

- Bernstein, A. (2002). Is it time for a victory lap? Changes in the media coverage of women in sport. **Int Rev Soc Sport**, 37(3-4), 415-428.
- Bishop, R. (2003). Mission in action: Feature coverage of women's sports in Sports Illustrated. **J Sport Soc Issues**, 27(2) 184-194.
- Capranica, L. & Aversa, F. (2002). Italian television sport coverage during the 2000 Sydney Olympic Games: A gender perspective. **Int Rev Soc Sport**, 37(3-4), 337-349.
- Capranica, L., Minganti, C., Billat, V., Hang-hoi, S., Piacentini, M. F., Cumps, E. & Meeusen, R. (2005). Newspaper coverage of women's sports during the 2000 Sydney Olympic Games: Belgium, Denmark, France, and Italy. **Res Q Exercise Sport**, 76(2), 212-223.
- Daddario, G. (1994). Chilly scenes of the 1992 Winter Games: The mass media and the marginalization of female athletes. **Social Sport J**, 11(3), 275-288.
- Gencel-Bek, M. (2001). **Medyada Cinsiyetçilik ve İletişim Politikası. İletişim 2001 Kadın Yaz Çalışmaları**, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, s.213-132.
- Gencel-Bek, M. & Binark, M. (2000). **Medyada Cinsiyetçilik**. Ankara Üniversitesi, Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KASAUM), Ankara.
- Hall, M.A. (1988). The discourse of gender and sport: From femininity to feminism, **Social Sport J**, 5(4), 330-340.
- Hall, M.A. (1996) **Feminism and Sporting Bodies: Essays On Theory and Practice**. Canada: Human Kinetics.
- Jefferson L.H. (1998). Inside sport or on the margins. **Int Rev Soc Sport**, 33(1), 19-32.
- Jones, R., Murrell, A.J. & Jackson, J. (1999). Pretty versus powerful in the sports pages. **J Sport Soc Issues**, 23(2), 183-192.
- Koca, C. & Bulgu, N. (2005). Spor ve toplumsal cinsiyet: Genel bir bakış. **Toplum ve Bilim**, 103, 163-184.
- Lee, J. (1992). Media portrayals of male and female Olympic athletes: Analysis of news paper accounts of the 1988 summer games. **Int Rev Soc Sport**, 27(3), 197-219.
- Messner, M.A., Duncan, M.C. & Cooky, C. (2003). Silence, sports bras and

- wrestling porn: Women in televised sports news and highlights shows. **J Sport Soc Issues**, 27(1), 38-51.
- Öktem, M.G. (2004). Sporcu Kadının Türk Yazılı Basınındaki Temsili: Süreyya Ayhan Örneği. **Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma**. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Pedersen, P.M. (2002). Examining equity in newspaper photographs: A content analysis of the print media photographic coverage of interscholastic athletics. **Int Rev Soc Sport**, 37(3-4), 303-318.
- Saktanber, A (1990). Türkiye’de Medyada Kadın: Serbest Müsait Kadın veya İyi Eş, Fedakar Anne. İçinde: Tekeli, Ş. (Ed.), **1980’ler Türkiye’inde Kadın Bakış Açısı**. (s. 198-210) İstanbul: İletişim.
- Strinati, D. (1995). **An Introduction to Theories of Popular Culture**. New York: Routledge.
- Talimciler, A. (2001). Futbol Maçlarının Yayını ve Kulüpler- Federasyon- Medya İlişkiler: Futbol Televizyon Evliliğinde Yeni Dönem. İçinde: Kejanlıoğlu, D.B., Çelenk, S., ve Adaklı, G. (Ed.), **Medya Politikaları**. (s. 269) Ankara: İmge Kitabevi.
- Theberge, N. (1993). The construction of gender in sport: Women, coaching and the naturalization of difference, **Social Prob**, 40(3), 301-313.
- Wensing, E.H. & Bruce, T. (2003). Bending rules: Media representation of gender during an international sporting event. **Int Rev Soc Sport**, 38(4), 387-396.